

**DVEGRAJSKI ZBORNIK
BROJ 3**

**ZBORNIK RADOVA ZNANSTVENIH SKUPOVA
„CRTICE IZ POVIJESTI KANFANARŠTINE“
2014. I 2015.**

Općina Kanfanar

Udruga Dvegrajci

Kanfanar, listopad 2016

ISSN 1849-4846

Nakladnik:

Udruga za očuvanje i promociju nasljeđa – Dvegrajci

Za nakladnika:

Marko Jelenić, prof.

Urednički odbor:

Anton Meden, Darko Komšo, dipl. arh., David Meden, ing.,
Marija Sošić, dr. sc. Mario Sošić, Olga Vicel,
dr. sc. Ante Matan, Marko Jelenić, prof.

Glavni urednik:

Marko Jelenić, prof.

Recenzenti:

prof. dr. sc. Slaven Bertoša
dr. sc. Mario Sošić

Naslovnica:

David Meden, ing.

(Na poledini: iluminacija Sv. Sofije iz Knjige letnica
Dvigradske župe; Biskupijski arhiv u Poreču)

Pokrovitelj:

Općina Kanfanar

Tisak:

Grafika Režanci

Naklada:

250

Tiskanje ovog zbornika omogućila je Općina Kanfanar

DVEGRAJSKI ZBORNİK

BROJ 3

SADRŽAJ

Predgovor	7
Program znanstvenih skupova „Crtice iz povijesti Kanfanarštine 2014. i 2015.	9
Klara Buršić-Matijašić Toponimi gradina Kanfanarštine	11
Anton Meden Lista dvigradskih načelnika	37
Anton Meden Dvigradski i kanfanarski podestati i nobili kao krsni kumovi	45
Anton Meden Lista dvigradskih i kanfanarskih svećenika do XIX. stoljeća	57
Milena Joksimović; Darko Komšo Dvigrad u apostolskoj vizitaciji biskupa Agostina Valiera 1580.	75
Samanta Paronić Fragmenti iz oporuka (1798. – 1805.)	85
Marko Jelenić Kanfanarština od 1815. do 1825. Demografski pokazatelji	105
Samanta Paronić Rođenja i krštenja u Kanfanaru od 1840. do 1850.	133
Josip Orbanić Trasiranje pruge na području Kanfanara	165

Marko Jelenić Život jednog sela. Fragmenti života na Kanfanarštini od 1929. do 1945.	177
Stipan Trogrlić Neki oblici ugrožavanja vjerskih sloboda u Župi Kanfanar (1945.-1966.)	195
Mario Sošić Kretanje broja stanovnika na Kanfanarštini od 1900. do 2011. – statistička i komparativna analiza	213
Valter Milovan Romanizmi u poeziji Marije Sošić	227

DVIGRAD U APOSTOLSKOJ VIZITACIJI BISKUPA AGOSTINA VALIERA 1580.

mr. sc. Milena Joksimović

Pula

milena.z.joksimovic@gmail.com

Darko Komšo, dipl. arheolog

Arheološki muzej Istre

Carrarina 3 PULA

komsodarko@gmail.com

Stručni rad

Izvadak

U radu je napravljena analiza biskupske vizitacije Dvigrada, koju je obavio veronski biskup Agostino Valier. Biskupska vizitacija biskupa Valiera iz 1579. i 1580. donosi nova saznanja o Dvigradu i njegovim stanovnicima, ali i njegovoj bogatoj povijesti.

Ključne riječi: vizitacija, Dvigrad, biskup,

Key Words: visitation, Dvigrad, bishop

Krajem 16. stoljeća, točnije 1579. i 1580., veronski je biskup Agostino Valier posjetio biskupije na području mletačke Istre. Prilikom posjeta Porečkoj biskupiji obišao je i Dvigrad. Izvješće o Valierovoj vizitaciji predstavlja izvor od iznimnog značaja za poznavanje povijesti onovremene Istre i njezinih gradova i sela. Dio izvješća o posjetu Dvigradu donosi nam pregršt podataka o povijesti tog naselja.

Biskupske vizitacije kakva je bila Valierova provode se od najstarijih vremena. Postoje dva tipa vizitacija. Pastoralne vizitacije provode biskupi unutar svojih biskupija i one su relativno česte. Apostolske vizitacije obavljaju biskupi u drugim biskupijama po papinom nalogu. One za cilj imaju nadzor

nad radom i životom svećenstva i puka, stanjem crkve, prijetnjama od hereze, gospodarskim prilikama unutar biskupije, stanjem vjerskih objekata i sl. Apostolske vizitacije su postale češće nakon Tridentskog sabora (1545. - 1563.) na kojem su se promovirala načela protureformacije. Jedan od glavnih ciljeva protureformacije bila je obnova moralnih vrijednosti u Rimokatoličkoj crkvi i jačanje ugleda i uloge Rimokatoličke crkve. Apostolske vizitacije su trebale biti jedan od glavnih instrumenata za provođenje pojačanog nadzora nad radom i ponašanjem klera i svećenstva.¹ Listopada 1578. Agostino Valier je po nalogu pape Grgura XIII. upućen u biskupije Dalmacije i Istre kao apostolski vizitator.

Agostino Valier rodio se 7. travnja 1531. u patricijskoj obitelji (vjerojatno u Legnanu), a preminuo je u Rimu 23. svibnja 1606. Bio je ugledna osoba, od velikog utjecaja u Mletačkoj Republici. Od 1565. vodio je Veronsku biskupiju, od 1585. došao je na položaj kardinala, a nakon smrti Urbana II. bio je kandidat za papu. Bio je i strastveni zagovornik protureformacije.² Kao član mletačke patricijske obitelji i čovjek u kojeg je *Signoria* imala povjerenja, Agostino Valier bio je pogodna ličnost za vizitatora u biskupijama na području Mletačke Republike. Naglasimo da je bio jedini kojeg su mletačke vlasti, koje su se opirale papinskom nadzoru, prihvatile kao vizitatora u samom gradu Veneciji.³ Valier je 1579. posjetio dalmatinske biskupije, 1580. biskupije na teritoriju Istre, 1581. grad Veneciju i 1583. Padovu i Vicenzu.

Mletačka uprava nad Dvigradom započinje početkom 15. stoljeća. Na čelo dvigradske uprave postavljen je podestat (rektor) izabran iz redova koparskog plemstva, odnosno koparskog Vijeća. Prvi dvigradski podestat bio je Lugnano Lugnano iz Kopra. Tijekom prvog stoljeća pod mletačkom upravom Dvigrad doživljava prosperitet, međutim, nakon kratkog razdoblja uzleta uslijedilo je razdoblje opadanja.⁴ Kao i drugdje u Istri, od kraja 15. stoljeća započinju velike nevolje. Istra je u drugoj polovici 16. stoljeća bila zahvaćena stalnim ratovima, siromaštvom, glađu i bolešću.

¹Tea PERINČIĆ, „Prilog istraživanju apostolskih vizita Agostina Valiera u dalmatinskim i istarskim biskupijama“, *Povijesni prilozi*, vol. 17., Zagreb 1998., str. 161.

² Isto, str. 162.

³ Na istome mjestu.

⁴ Bernardo SCHIAVUZZI, „Due Castelli: Notizie storiche“, *Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e Storia Patria*, vol. 31, Poreč 1919., str. 95.-97.

Mletački utjecaj u Istri je postupno slabio, a posjedi se smanjivali; ona uzmiče pred dvjema silama u usponu – Osmanlijama i Habsburgovcima. Osmansko Carstvo se krajem 16. stoljeća nalazilo na vrhuncu ekspanzije i kontroliralo je gotovo čitavi Balkanski poluotok, uključujući i znatan dio hrvatskog teritorija. U više navrata su stanovnici Dvigrada slali *Serenissimi* vojnike za borbu protiv Turaka.⁵ Habsburgovci su od 1527. posjedovali krunu Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva i njihov utjecaj na području današnje Hrvatske je jačao. U Istri se pod habsburškom kontrolom nalazila Pazinska knežija. Odatle je njihova plaćenička uskočka vojska povremeno napadala mletačke komune. Dvigrad se nalazio u graničnoj oblasti između mletačkog i habsburškog teritorija. Naselja u Istri su napadale i turske akindžije, pustošeći ih i pljačkajući.⁶ Epidemije kuge i malarije te velika glad koja je zavlдалa početkom 16. stoljeća desetkovali su stanovništvo velikog broja istarskih naselja. Nedaće nisu zaobišle ni Dvigrad. Kuga je pokosila veliki dio dvigradskog stanovništva još tijekom 15. stoljeća, čije je stanovništvo desetkovano. Malarija je pridonijela tome da cijeli komun već u prvoj polovici 16. stoljeća dođe na loš glas.⁷ *Serenissima* je nastojala ukloniti kobne posljedice depopulacije naseljavanjem naroda koji su bježali pred Turcima. U Istru je naseljavala Morlake iz jadranskog zaleđa te Grke s Cipra i Moreje. To je dovelo do novih poteškoća – do sukoba između starosjedilaca i pridošlica.⁸ Schiavuzzi pretjeruje kada doseljene Slavene opisuje kao surove divljake, sklone krađi i pljački.⁹ Međutim, više je nego vjerojatno da su pridošlice živjele u teškim uvjetima i da su ih životne okolnosti često nagnale na krađu i nasilje. Novigradski biskup Tomasini, koji je sredinom 17. stoljeća posjetio Dvigrad, čak piše kako su 1590. u Dvigradu i njemu podređenim selima živjele samo pridošlice, dok su starosjedioci umrli ili se odselili na mjesta s boljim zrakom.¹⁰

Teške društvene i gospodarske okolnosti su se odrazile i na stanje u Crkvi. Biskupi su se, na inzistiranje *Serenissime*, pretežito birali iz mletačkih patricijskih obitelji. Oni su često bili zainteresirani samo za prihode od

⁵ Isto, str. 98.

⁶ Tea PERINČIĆ, Prilog istraživanju apostolskih vizita, *nav. dj.*, str. 158.

⁷ Bernardo SCHIAVUZZI, Due Castelli: Notizie storiche, *nav. dj.*, str. 97.

⁸ Isto, str. 97.; Tea PERINČIĆ, Prilog istraživanju apostolskih vizita, *nav. dj.*, str. 158.

⁹ Bernardo SCHIAVUZZI, Due Castelli: Notizie storiche, *nav. dj.*, str. 98. i 99.

¹⁰ Isto, str. 99.

biskupske stolice, a ravnodušni prema pastvi; nerijetko nisu ni stolovali u svojim biskupijama. Takvi su biskupi bili odnarođeni i nisu uživali poštovanje i naklonost žitelja.¹¹

Crkvena dobra su bila mala, a naknade za svećenike skromne i sastojale se pretežito od davanja u naturi.¹² Zato je svećenički poziv privlačio rijetke, a svećenici su bili podložni korupciji. Svećenstvo je bilo nedostatno, siromašno, neuko, te često upitnog morala. Nerijetko su oni živjeli u divljim brakovima i imali djecu. O tome svjedoče i suđenja opisana u Valierovom izvješću.

U okviru Valierove vizitacije na teritoriju Istre posjećene su slijedeće biskupije:

1. Porečka biskupija (tijekom posljednjih dana 1579. i u siječnju 1580.)
2. Pićanska biskupija (u samo jednom danu, 9. siječnja 1580.)
3. Pulska biskupija (tijekom siječnja 1580.)
4. Novigradska biskupija (prvi zapis o posjetu datira 25. siječnja, a posljednji 5. kolovoza 1580.)
5. Tršćanska biskupija (u veljači 1580.)
6. Koparska biskupija

Obaviti vizitaciju predstavljalo je pravi izazov. Putovanje je bilo dugo i zahtjevno. Plovilo se na jedra, pa je brzina putovanja ovisila o vjetru. Putovati kopnom bilo je često opasno. Na dijelovima puta nije se moglo ići kolima, već se moralo pješačiti, jer su se ceste loše održavale.¹³ Dijelovi pojedinih biskupija nisu bili pod kontrolom Mletačke Republike, pa u njima nije bilo moguće obaviti vizitaciju. Pazinska knežija je bila pod vlašću Habsburgovaca, pa u njoj Valier nije izvršio nadzor.¹⁴

Biskup Valier je putovao s velikom pratnjom koju su činili pravnici, poznavatelji kanonskog i civilnog prava, teolozi i drugi svećenici.

¹¹ Tea PERINČIĆ, Prilog istraživanju apostolskih vizita, *nav. dj.*, str. 160.

¹² Isto, str. 159.

¹³ Isto, str. 163.

¹⁴ Na istome mjestu.

Vizitacija se odvijala određenim redosljedom. Nakon dolaska u mjesto, Valier i njegova pratnja bi se u crkvi susreli s klerom i narodom. Ako je vizitacija počinjala ujutro, vizitator bi najprije proslavio misu, pročitao papinu poslanicu i održao propovijed. Ako je vizitacija počela popodne, biskup bi najprije podijelio Svete Sakramente. Kontrola je počinjala nakon mise.¹⁵ U većim mjestima Valier je obično osnivao karitativna društva.

Dužnost vizitatora je bila ispitati biskupe, svećenike, predstavnike svjetovnih vlasti i ljude iz naroda te običi sakralne građevine i ubožnice, kako bi stekao uvid u duhovno i materijalno stanje u biskupiji. S tim je ciljem Valier obilazio sve župe u biskupijama i proučavao stanje u njima. Vizitatorovi ljudi su ispitivali duhovne i svjetovne osobe nastojeći saznati kako žive biskup, svećenici i puk, u kojoj mjeri svećenstvo poznaje teologiju, vjerska pitanja i pravila svećeničke službe. Valier bi zatim obišao i pregledao župnu crkvu i druge sakralne građevine, bratovštine i ubožnice. Na kraju bi dao upute za uklanjanje nepravilnosti i poboljšanje postojećeg stanja.

O izvršenoj vizitaciji je sastavljeno izvješće. Ono sadrži brojne podatke o životu u posjećenim gradovima i naseljima, gospodarskim prilikama, broju stanovnika i etničkoj strukturi stanovništva, o crkvenoj upravi itd. Izvješće obuhvaća i prateću prepisku, naloge i odluke, opise sudskih procesa, popise svećenika, crkava i crkvene opreme, samostana, bratovština i ubožnica, njihove imovine i inventara.

Jedan primjerak izvješća ove vizitacije čuva se u Tajnom vatikanskom arhivu (*Archivio Segreto Vaticano*), a drugi primjerak u biskupijskom arhivu u Veroni. Dijelovi izvješća pisani su latinskim, a dijelovi talijanskim jezikom. Općenito, jezik vizitatora i njegove pratnje bio je latinski, pa su tekstovi koje su oni sastavili bili na latinskom - unaprijed pripremljena pitanja, pisma, opisi stanja u posjećenim mjestima, opisi crkava, bratovština, njihove imovine i opreme, zatim nalozi, ugovori, odluke i slično. Narod nije poznao latinski jezik, pa su odgovori ispitanika dani i zabilježeni na talijanskom jeziku.

Vizitacija Porečke biskupije obavljena je u razdoblju između 27. prosinca 1579. i 8. siječnja 1580. Započela je obilaskom grada Poreča. Tamo se vizitator susreo s biskupom Cesariom de Noresom i drugim predstavnicima klera i plemstva. Biskup Valier je sa svojim ljudima obišao i pregledao

¹⁵ Lorenzo TACCHELLA, Madeline TACCHELLA, *Il cardinale Agostino Valier e la riforma tridentina nella diocesi di Trieste*, Udine 1974., str. 57.; Tea PERINČIĆ, Prilog istraživanju apostolskih vizita, *nav. dj.*, str. 162.-164.

katedralu i druge crkve u gradu i izdao naloge što je potrebno popraviti. Uslijedio je pregled župa, crkava i bratovština u biskupiji (Savičenta, Višnjan, Motovun, Vižinada, Sveti Lovreč, Dvigrad, Bale, Rovinj i Vrsar). Na kraju je održano suđenje župniku Motovuna Jakovu Goji.

Vizitator i vizitatorova pratnja posjetili su Dvigrad 6. i 7. siječnja 1580. Biskup Valier je dočekan na uobičajen način. Nakon dolaska u crkvu, blagoslovio je narod. Drugog dana obilaska, 7. siječnja 1580., Valier je održao misu i propovijed, te osnovao karitativno društvo (*Societas Sanctissimae Charitatis*).¹⁶ Dvigradski komun je u doba Valierove vizitacije imao oko 600 stanovnika.¹⁷ Njima sudi neki koparski građanin (*ius dicit quidam civis ex Iustinopoli*).¹⁸

Župna crkva je bila kolegijalna crkva Sv. Sofije. Izvješće o vizitaciji sadrži njezin opis, kao i detaljni opis namještaja i opreme. Imala je četvoricu kanonika, od kojih su samo dvojica boravila u mjestu službe. Župnik je bio Domenico Vodopija (*Bivilaqua*, odnosno *Bevilacqua*). Župa je imala četiri dukata prihoda od puka i 30 od prebendi. U doba Valierovog posjeta, u crkvi su postojale knjige krštenih i vjenčanih.¹⁹ Valier je sa svojom pratnjom obišao i druge crkve u naselju: crkvu Sv. Nikole, Sv. Martina, Sv. Mihovila i Sv. Antuna. U svima njima misa se služila samo povremeno. Sve su bile u osrednjem stanju: imale su nešto vlastite opreme, neke izvore prihoda, ali puno nedostataka.²⁰ Vizitator je izdao naloge što treba popraviti, izmijeniti ili nabaviti, kako u župnoj crkvi, tako i u drugim posjećenim crkvama.

U Valierovom izvješću se spominju brojne dvigradske bratovštine: Sv. Antuna, Gospe, Sv. Leona, Sv. Martina (unutar zidina kaštela), Sv. Silvestra, Sv. Spasa (Salvadora), Sv. Mihovila, Sv. Nikole, Sv. Jakova, Sv. Vetora, Sv. Martina (izvan zidina) i najznačajnije, Sv. Sofije.²¹

¹⁶ Posjet Dvigradu opisan je na stranicama 81.-83., 202.-209. i 244.-246. izvješća o vizitaciji Porečkoj biskupiji.

¹⁷ Tomasini navodi da 1590. u Dvigradu i njemu podređenim selima ima 700 stanovnika, odnosno 150 obitelji (domaćinstava). Bernardo SCHIAVUZZI, *Due Castelli: Notizie storiche, nav. dj.*, str. 99.

¹⁸ Str. 81. izvješća.

¹⁹ Str. 202.-206. izvješća.

²⁰ Opis crkava na str. 202.-209. izvješća.

²¹ Str. 244.-246. izvješća.

U onom dijelu izvješća u kojem se opisuje posjet Dvigradu, ističe se epizoda sa zahtjevom Kanfanaraca da se crkva Sv. Silvestra uzdigne na stupanj župne crkve.²² Stanovnici Kanfanara su se obratili vizitatoru, tvrdeći da je župna crkva Sv. Sofije od njihovog mjesta udaljena preko tisuću koraka. Stoga, tvrdili su oni, bolesni i stari ne mogu sudjelovati u misi. Prema vlastitim tvrdnjama, Kanfanarci su više puta molili župnika i kanonike da održe misu u crkvi Sv. Silvestra. Zbog svega toga, iznijeli su zahtjev da crkva Sv. Silvestra bude uzvišena na stupanj župne crkve ili da svećenik nedjeljom i o većim blagdanima održi misu u crkvi Sv. Silvestra o trošku žitelja Kanfanara. Dvigradski kanonici su se suprotstavili ovom zahtjevu. Naime, kanonici su tvrdili da Kanfanarci nisu spremni izdvojiti sredstva za novu župnu crkvu. Premda obećavaju da će sami plaćati svećenika, taj će trošak, vjeruju kanonici, pasti na Kaptol. Time bi se, smatrali su oni, Kaptolu nanijela šteta. Vizitator je odlučio da župnik i kanonici moraju naizmjenično svake nedjelje i o drugim većim blagdanima održati misu u crkvi Sv. Silvestra. Vjernici su morali, s druge strane, davati milodar, čiju visinu mora odrediti nadležni biskup. Valier je ostavio porečkom biskupu pravo da crkvu Sv. Silvestra uzvisi na stupanj župne, ukoliko se nađu sredstva za njezino održavanje i ako to ne bude ugrozilo prava dvigradskih kanonika.

Dvigrad je u stoljeću koje je uslijedilo Valierovoj vizitaciji napušten. Veliku štetu nanio mu je Uskočki rat između Austrije i Venecije 1615. Neprijatelji su tada opljačkali i spalili okolna dvigradska sela, a među njima i Kanfanar.²³ Stanovništvo se i dalje iseljavalo zbog malarije, za koju tada nije postojao lijek, niti je se znalo spriječiti. Stanovnici su se selili pretežito u okolna sela, a najviše u Kanfanar, koji se nalazio na uzvisini, pa je bio bolje prozračan. U gradu su ostali predstavnici uprave, mala vojna posada i osiromašeno svećenstvo, smanjeno u broju. Uskoro ni podestati više nisu stanovali u Dvigradu, već su ostajali u Kopru i odande upravljali. Senat je zato 1639. naložio da se podestati sa svojim obiteljima moraju preseliti u Dvigrad, da bi uživali beneficij. Uprkos tome, podestati i drugi članovi uprave napustili su Dvigrad i boravili u Kanfanaru. Kada je biskup Tomasini došao kao vizitator 1650. u Dvigrad, našao je samo tri obitelji. Komunalna uprava je

²² Str. 81.-83. izvješća.

²³ Bernardo SCHIAVUZZI, *Due Castelli: Notizie storiche*, nav. dj., str. 99.-100.

ostala u Kanfanaru i nakon pada Mletačke Republike.²⁴ Najzad su se iz Dvigrada odselili župnik i kanonici i nastanili se u Kanfanaru.

Sl. 1: Dvigrad

Crkva sv. Sofije je propala. U njoj su ostala samo sveta ulja, posude, ruho i namještaj. Svećenici su u nju dolazili još samo vršiti misu. Biskup del Giudice je 1655. izvijestio Koncil u Trentu da nitko, ni župnik ni tri kanonika, ne želi stanovati u Dvigradu zbog malarije i predložio da se župna uprava premjesti u crkvu Sv. Silvestra u Kanfanaru. Inkvizitor Bragadin je 1657. Senatu predložio da se Presveti sakrament i oprema iz crkve Sv. Sofije prenesu u crkvu u Baratu ili u Kanfanaru.²⁵ Župna crkva je u konačnici prenesena dekretom biskupa Vaire 1714. Biskup je osobno prenio sakrament u Kanfanar. Napuštanje crkve Sv. Sofije simbolično predstavlja kraj Dvigrada. U crkvi Sv.

²⁴ Isto, str. 100.-102.

²⁵ Isto, str. 105.

Sofije se do početka 19. stoljeća držala misa o svakom blagdanu, radi ljudi rasutih po okolici Dvigrada i radi obitelji čiji su preci počivali na obližnjem groblju. Godine 1801. crkva je ostala bez prihoda i od tada je počelo njezino propadanje.²⁶

Nakon napuštanja crkve sv. Sofije u Dvigradu, župnom crkvom je postala crkva Sv. Silvestra u Kanfanaru. U njoj se i danas čuva propovjedaonica iz crkve Sv. Sofije i nešto njezine stare opreme. Povijesne okolnosti dovele su do ostvarenja onoga što su Kanfanarci zahtjevali od vizitatora Augustina Valiera više od 130 godina ranije.

Korištena literatura

1. Miroslav BERTOŠA, *Mletačka Istra u 16. i 17. stoljeću*, Pula 1986.
2. Gaetano COZZI, Paolo PRODI, *Storia di Venezia. Dal Rinascimento al Barocco*, vol. VI, Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma 1994.
3. Tea PERINČIĆ, „Prilog istraživanju apostolskih vizita Agostina Valiera u dalmatinskim i istarskim biskupijama“, *Povijesni prilozi*, vol. 17., Zagreb 1998., str. 157.-176.
4. Bernardo SCHIAVUZZI, „Due Castelli: Notizie storiche“, *Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e Storia Patria*, vol. 31, Poreč 1919., str. 81.-118.
5. Lorenzo TACCHELLA, Madeline TACCHELLA, *Il cardinale Agostino Valier e la riforma tridentina nella Diocesi di Trieste*, Udine 1974.
6. Giacomo Filippo TOMMASINI, „De' Commentarj storici-geografici della Provincia dell'Istria“, *Archeografo Triestino*, vol. 4., Trieste 1837

²⁶ Isto, str. 107.

Dvigrad in the apostolic visitation of bishop Agostino Valier in 1580

Summary

The paper made an analysis of Episcopal visitations of Dvigrad, which was conducted by the Bishop of Verona Agostino Valier. Bishop's visitation of bishop Valier conducted in 1579 and 1580 brings new insights about Dvigrad and its inhabitants, as well of its rich history. At the end of the 16th century Verona Bishop Agostino Valier visited the dioceses in the area of Venetian Istria. While visiting the Poreč diocese, he visited Dvigrad. Report of the Valier 's visit is a source of great importance for understanding the history of his contemporary Istria and its towns and villages. Part of the report on the visit to Dvigrad brings us plenty of information about the history of this village.